

масових, групових та індивідуальних форм навчання. Традиційна лекція має поступитися лекції-діалогу. Широкі можливості для застосування на лекціях елементів дискусії, проведення семінарів-тренінгів мають навчальні дисципліни «Теорія організації», «Управління навчальною та виховною діяльністю», «Аудит і оцінювання управлінської діяльності», «Керівник навчального закладу», «Організаційна культура менеджера освіти». Проблемно-діяльнісні, імітаційні та рольові ігри сприяють розвитку навичок комунікації, розв'язання проблемних ситуацій, відпрацювання різних варіантів управлінських рішень (наприклад, проблемно-діялісна гра «Майбутнє мого навчального закладу»). Навчання в групах із застосуванням методу проєктів, що передбачає дослідницький пошук розв'язання поставленого завдання (наприклад, побудувати організаційну структуру закладу загальної середньої освіти, яка відповідала б сучасним умовам її функціонування), дозволяє активізувати творчі можливості студентів, формувати у здобувачів вищої освіти навички науково-дослідної роботи, критичного осмислення запропонованих варіантів вирішення проблеми, вміння робити логічні аргументовані висновки.

Особистісно орієнтоване навчання формує здатність майбутнього керівника закладу освіти мобілізувати свій інтелектуальний емоційний потенціал, спонукає його до імпровізації, використання нестандартних способів вирішення управлінських завдань за умови створення атмосфери для інтелектуально-творчого самовираження здобувача вищої освіти, використання ефективних форм, методів і прийомів навчання.

Література

1. Годин В. В. и др. Информационное обеспечение управленческой деятельности: учебник / В. В. Годин, И. К. Корнеев. Москва: Мастерство; Высшая школа, 2001. 240 с.
2. Коробченко А. А. Проблеми особистісно орієнтованого навчання у вищих навчальних закладах. URL: http://bdpu.org/scientific_published/pedagogics_4_2005/1
3. Якісна освіта – запорука самореалізації особистості / за заг. ред. С. М. Ніколаєнко, В. В. Тесленка. Київ: Педагогічна преса, 2007. 176 с. с. 162.

УДК 373.5.016№:821.161.2

Боднар С. О.

викладач української мови та літератури
ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»
metodust_pto@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ЖИТТЄПISУ ПИСЬМЕННИКА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Вивчення біографії є важливим моментом викладання української літератури, оскільки має цілий ряд покладених на нього завдань: від знайомства з письменником та знайомства з творами – до морального виховання.

Принципами викладання життєпису є історизм, актуальність, психологізм, екзистенційність, естетизм.

Джерела вивчення життя та творчості письменника є як документальними, так і художніми, як створеними власне митцем, так і написаними про нього. Це спогади сучасників, листи, автобіографічні і художньо-біографічні твори тощо.

Головним завданням вчителя-словесника під час вивчення біографії є створення «ефекту присутності», коли завдяки добре підготовленому, вміло викладеному та вдало підібраному матеріалу учні відчують «присутність» митця як живої, близької та цікавої їм людини.

Головними методами викладання біографії є кілька різновидів художньої розповіді, проте обов'язковим і доцільним є застосування різноманітних активних та інтерактивних методів та прийомів, а також засобів навчання, що можуть зробити цей етап по-справжньому цікавим для учнів [4, с. 211].

Сучасні методисти наголошують на екзистенційності вивчення життя письменника, тобто на осмисленні учнями життєвого досвіду митця як неповторної особистості, порівняння його з власним.

Методика викладання біографії постійно вдосконалюється, вводяться нові методи, засоби та прийоми, покликані покращити його, зробити цікавішим та ефективнішим. Цікавих моментів у життєписі письменника багато. Варто звернути увагу на те, якого він роду, хто його не тільки батьки, а й пращури, яка генетична пам'ять (якщо є відповідна інформація).

Учитель описує природу та пам'ятки архітектури того краю, де минуло дитинство, дитячі біди й радощі, людей, що були поруч, – це не забувається митцем ніколи і накладає відбиток на всю його творчість. Розповідає про освіту й лектуру майбутнього письменника, його мрії і прагнення, перші захоплення й поривання. У житті кожного славетного художника слова є свій нерв, своя драма, співчутливо змалювати її – значить осягти долю, яка випала митцеві. Любов і ненависть, дружба й зневага визначають становище серед людей, тому потрібно окреслити коло знайомих, розповісти про перепони на шляху творчості. Цікаво поставити питання учням про щастя, те, чого прагне кожен з нас: чи зазнав поет особистого щастя? Чи побачив він свої твори широко виданими, доступними читачеві? Чи знайшла його слава за життя, а не тільки після смерті? Чи побачив він свій народ вільним і заможним?

Людина, її характер, як відомо, розкривається найперше в діяльності, на «гребені життєвих хвиль». Щоб яскраво змалювати особу письменника, варто із сотень фактів обрати сім-вісім найхарактерніших, найтиповіших. Скажімо, в життєписі Лесі Українки до таких належать стосунки з батьками, братом Михайлом і сестрою Ольгою, дружба з Сергієм Мержинським, боротьба з недугою, зокрема операції в Берліні, контакти з «Київською громадою», перебування на Буковині, в Галичині, Болгарії, Єгипті, Італії.

У розповіді про письменника обов'язково має бути кульмінаційний момент, що відповідатиме кульмінації в його житті. У Лесі Українки – мужній двобій зі смертю або зворушливе доглядання приреченого і покинутого всіма Сергія Мержинського.

Особливу увагу потрібно звернути на якість мовлення (саме застосування ораторських прийомів, вільна, щира розповідь здатна привернути увагу учнів). Але й розповідь варто переривати цитатами, добираючи для цього текст настільки вражаючий, образний, проникливий, що його не можна переказати без втрат сенсу і стилю. Це може бути цитата з твору, щоденника чи листа письменника, може бути влучна його характеристика, дана сучасником, науковцем, іншим письменником, часто це вірш про нього.

Вчитель збирає вірші, написані поетами про поетів, взагалі про художників слова. Вірш треба читати напам'ять, можна відкрити ним урок, можна записати цитату на дошці і перетворити на проблемне завдання, можна підготувати учня, який прочитає вірш.

Іноді деякі підручники хибують тим, що, намагаючись викласти складний матеріал доступно, занадто спрощують його, одночасно розтягуючи, і учень може загубитися в думках або ж, не володіючи повною мірою читацькими навичками, не виділити головного. Тому як матеріал доцільно використовувати (особливо у сильному класі) наукові статті, перед- та післямови до творів, у яких потрібний матеріал викладений лаконічно, без другорядних деталей.

Прийом самостійного учнівського дослідження варто застосовувати саме при вивченні біографії. Дуже важливо, щоб учень не просто прослухав (хай і найуважніше) розповідь про життєпис поета, прозаїка, драматурга, а ще й сам узяв активну участь у процесі пізнання певної особистості. Тоді його знання стануть переконаннями.

Життєпис письменника – це і можливість збагнути його епоху, час життя, адже більшість митців (і в цьому сила нашої літератури) були ще й активними громадськими діячами.

Як писав Тарас Шевченко: «Історія мого життя є частиною історії моєї батьківщини». З біографії митця можна розкрити і вузлові моменти тогочасної історії: жах кріпаччини – з життя Великого Кобзаря, поліцейську монархію Австро-Угорщини – з біографії І. Франка, сталінські жахіття – з життєписів митців Розстріляного Відродження, круговерть еміграції – за життям письменників «празької школи» та «Нью-Йоркської групи» [1, с. 23].

Вивчення біографії має і культурологічну цінність. За словами О. Демчука, належне ознайомлення з життєвим шляхом письменників – це й своєрідна енциклопедія нашої культури [2].

Наприклад, під час вивчення біографії Лесі Українки (коли йтиметься про її оточення) учні дізнаються про генія української музики Миколу Лисенка, видатного письменника і вченого-сходознавця Агатангела Кримського, талановитого художника Івана Труша, славетного фольклориста та історика Михайла Драгоманова, відомого голову Радикальної партії Галичини Михайла Павлика, знаменитого керівника «Київської громади» Михайла Старицького та ін. [2, с. 67].

Проте чи не найбільший потенціал має біографія як засіб морального та світоглядного виховання учня. На матеріалах життєвого шляху письменника можна формувати у молодого покоління кращі моральні якості – любов до праці, рідного краю, свого народу, чесність, принциповість, високу ідейність.

Біографії видатних митців слова – надзвичайно цінний матеріал для роздумів на світоглядні і морально-етичні теми. Вони є, сказати б, школою самовиховання громадянина з чіткою програмою людинознавчого і народознавчого спрямування. Саме це мав на увазі Іван Франко, коли писав, що генії, обранці долі, великі й оригінальні в щасті та стражданні, що життєпис корифеїв літератури дасть змогу увійти в таємниці духа їхньої епохи, бо саме в них він міститься [2, 4–5].

Література

1. Волошина Н. Й. Вивчення біографії письменника в єдності з його творчістю. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2003. № 8.
2. Демчук О. В. Життєпис письменника: Конспекти нестандартних уроків. К.: Педагогічна преса, 2002. 192 с.
3. Овдійчук Л. Вивчення особи письменника. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 4.
4. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт, 2000. 384 с.
5. Степанишин Б. І. Викладання української літератури в школі. Київ.: РВЦ «Проза», 1995. 256 с.

УДК [373.3:004]:81

Борисьонок М. О.

студент магістратури
Криворізького державного
педагогічного університету
b.maksim.ol.nik@gmail.com

Науковий керівник: **Онищенко І. В.**
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
Криворізького державного
педагогічного університету

ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ НУШ

Затвердження «Державного стандарту початкової освіти» [1], реалізація Концепції «Нова українська школа» [2] вимагають інноваційних підходів до організації освітнього процесу в початковій школі. НУШ має орієнтуватися на діяльнісні, розвивальні технології, які сприяють формуванню в учнів інтересу до знань, мотивації учіння, активізації творчої діяльності, розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту, прагнення вчитися упродовж життя.

Модернізація системи початкової освіти в Україні вимагає переосмислення її мети і завдань, оновлення змісту, методів і форм навчання і виховання молодших школярів. У Концепції «Нова українська школа» [2]